

Ajankohtaista kaupunkistrategian tavoitteista ja mittareista / GK

VD/2660/00.02.03.00/2024

GK/PP/MH/HW

Kaupunkistrategian tavoitteita ja mittareita on käsitelty aiemmissa kokouksissa, ja asiasta kerrotaan muistutukseksi yhteenveto-omaisesti tämänhetkinen tilanne. Mittareista esitellään palveluiden kävelysaavutettavuutta, jota koskeva selvitys on valmistunut, ja kunnossapitotiimejä, joiden tavoitteita ja toteuttamista on suunniteltu tämän vuoden aikana.

a) Ajankohtaista kaupunkistrategian tavoitteista ja mittareista

Kaupunkistrategiassa 2022–2025 ”Innovaatioiden Vantaa” on määritelty kukoistavien kaupunkikeskusten tavoitteet ja mittarit. Tavoitteita on viisi:

23. Asukkaille iloa tuottavia kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita kaupunkikeskuksissa

24. Toteutamme kaupunkikeskukset viihtyisinä, turvallisina ja toimivina

25. Luonto on lähellä kaduilla, tonteilla ja pihilla

26. Helpon liikkumisen kaupunki

27. Hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset palveluille ja yrityksille.

Tavoitteiden toteutuminen on tarkoitus raportoida vuoden 2025 lopussa, kun on mahdollista mitata tavoitetason v. 2025 tuloksia.

Kaupunginhallitus on 13.11.2023 § 6 strategian väliarviointiraporttia käsitellessään hyväksynyt kaksi muutosta strategiaan. Kaupunginhallitus päätti poistaa tavoitteesta 24 lapsibarometrimittarin, koska sen toteuttaminen oli osoittautunut liian hankalaksi. Kaupunginhallitus päätti muuttaa tavoitteen 24 kunnossapitotiimimittarin tavoitetason vuodelle 2025 siten, että toimintavuoden aikana yksilöidään alueellisten kunnossapitotiimien tavoitteet sekä selvitetään niiden vaihtoehtoiset toteuttamismallit ja näiden toteuttavuus.

b) Palveluiden kävelysaavutettavuuden mittaaminen keskustoissa

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 toimenpiteissä on määritetty kehitettäväksi uusi mittari palveluiden kävelysaavutettavuudelle jokaisen kävelykeskustan osalta. Myös Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa (2023) on määritetty toimenpiteeksi lähipalvelujen saavutettavuuden analyysit.

Tavoitteena on ollut luoda seurantamittari keskustojen palveluiden ja niiden kävelysaavutettavuuden kuvaamiseksi ja kehittymisen seuraamiseksi. Menetelmä mahdollistaa samalla koko Vantaan palveluiden ja eri alueiden kehityksen kuvaamisen, koska siinä on mallinnettu koko kaupungin kävelysaavutettavuus 100 m ruutuihin. Erikseen rajattujen seitsemän keskuksen osalta lasketaan kaupunkistrategiassa määritellyt ja seurattavat saavutettavuusluvut.

Palveluiden monipuolisuus kuvaa omalta osaltaan alueen kasvua ja vetovoimaa, jotka eivät muutu hetkessä. Mittaria on ajateltu seurattavan kahden vuoden välein, jolloin pienehköjä muutoksia voi olla havaittavissa varsinkin voimakkaassa kehitysvaiheessa olevilla alueilla (esim. Kivistö, Aviapolis, ratikkakaupunki). Mittari on toteutettu siten, että myöhemmin siihen voidaan liittää myös muita kulkutapoja.

Yhteistä, kansallisesti kattavaa määritelmää lähipalveluista ei ole. Yleisesti lähipalvelut koetaan fyysisesti lähellä oleviksi palveluiksi, jotka ovat tärkeitä hyvään arkeen, ja joita käytetään toistuvasti, jopa päivittäin. Niitä voi tuottaa kunta/kunnallinen toimija, yritykset, järjestöt, lähiyhteisöt tai muut toimijat. Lähipalvelut voidaan käsittää myös paikkoina, jotka ovat yksilön arjessa tärkeitä joko niiden palveluiden takia tai vapaa-ajanviettopaikkana, ja jotka eivät ole yksilön koti tai työpaikka. Koska mittarissa on kyse kävellen saavutettavista lähipalveluista, rajattiin kävelyetäisyydeksi 15 minuutin keskimääräistä kävelyä vastaava matka (1 150 m).

Jokainen kuntalainen määrittelee lähipalvelun käsitettä omista lähtökohdistaan. Lähipalvelu merkitsee eri asioita eri-ikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville kuntalaisille. Mittarin kehityksessä on mahdollistettu eri palveluiden ja eri käyttäjäryhmien tarkastelu erikseen. Tämä mahdollistaa esimerkiksi erilaisten palvelupuutteiden tunnistamisen tai vaikkapa uuden päiväkodin parhaan sijainnin etsimisen ideoinnin.

Nyt tehty työkalu käsittelee eri lähteistä koottua palvelutietoa paikkatietopohjaisesti olemassa olevaan liikenneverkkoon liitettynä, joten kaupunkisuunnittelulliset hyödyntämismahdollisuudet ovat hyvin monipuoliset. Työkalu on kokonaisuudessaan kaupungin omistama, ja sen kehittämismahdollisuudet ovat omissa käsissämme.

c) Kunnossapitotiimien perustaminen Kaupunkiympäristön toimialalle vuonna 2025

Esitetään kunnossapitotiimien perustamista kaikille keskusta-alueille vuonna 2025

Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025, Innovaatioiden Vantaa, kukoistavat kaupunkikeskukset -painopisteen yhdeksi tavoitteeksi ja mittariksi (nro 24) on kirjattu ”Kaupunkiympäristön kunnossapitoa varten Vantaalle organisoidaan asukkaista toimintaan mukaan ottavat, alueelliset kunnossapitotiimit, joiden resurssointiin ja kalustoon panostetaan.” Kaupunkistrategian väliarvioinnin käsittelyn yhteydessä (kaupunginvaltuusto) 11.12.2023 em. lause päätettiin korvata virkkeellä ”Toimintavuoden aikana yksilöidään alueellisten kunnossapitotiimien tavoitteet sekä selvitetään niiden vaihtoehtoiset toteuttamismallit ja näiden toteutettavuus.”

Vantaan katujen ja puistojen kunnossapidosta n. 60 prosenttia tehdään kaupungin omajohtoisena työnä ns. monituottajamallilla hyödyntäen tuottavasti ja tehokkaasti sekä kaupungin oman henkilöstön työpanosta ja kalustoa että yksityisiä palveluidentuottajia. Lopulla n. 40 prosentilla hoidettavasta kokonaispinta-alasta on käytössä hoitourakkamalli, jossa samaan urakkaan sisältyy sekä katujen, katuviheralueiden että puistoalueiden ympärivuotinen hoito ja kunnossapito. Hoitourakkamalli on kilpailutettu Hakunilan, Koivukylän ja Korson suuralueille. Em. alueilla ei kunnossapitotehtävissä liiku kaupungin omaa työnjohtoa eikä henkilöstöä, vaan ainoastaan henkilömäärältään hyvin harvoja hoitourakan valvoja.

Kaupunkikeskusta-alueilla yksityisten tonttien hoidosta ja kunnossapidosta huolehtivat yksityiset kiinteistönhuoltoyritykset, joten keskustoissa esimerkiksi tonttiliittymien auravallien poisto ei pääse kuormittamaan ikääntyneitä asukkaita samalla tavoin kuin pientaloalueilla. Yleisten alueiden

talvikunnossapitoon, erityisesti liukkaudentorjuntaan, liittyy kadunpitäjän vastuu mm. mahdollisissa liukastumistapauksissa. Em. vastuuta ei voi siirtää vapaaehtoistoimijalle, joten kadunpitäjän on huolehdittava, että liukkaudentorjunta on tehty asianmukaisesti. Myös lakisääteiset työturvallisuusvaatimukset liikenteen seassa pimeässä työskennellessä perustelevat ammattitaitoisen työvoiman käyttöä talvihoidossa.

Em. perusteilla kunnossapitotiimien työpanosta katsotaan tarkoituksenmukaiseksi suunnata ensisijaisesti keskusta-alueiden roskaantumisen torjuntaan. Roskaantuminen aiheuttaa haittaa ympäristölle ja terveydelle sekä vähentää kaupunkialueiden viihtyisyyttä erityisesti keskusta-alueilla. Sillä on myös merkitystä asukkaiden kokemaan turvallisuuden tunteeseen erityisesti vilkkaassa käytössä olevien terminaalien ympäristöissä. Roskaantumisen syinä ovat mm. asukkaiden ympäristöön jättämät roskat, yhdyskuntajätteen dumpsaus, kadulta poistetun lumen varastointi ja hävitys, tupakantumpeille ja muille roskille tarkoitettujen roska-astioiden riittämättömyys sekä rakennus- ja purkutyömailta tuulen mukana leviävät roskat. Roskaantuminen aiheuttaa myös suuria kuluja kaupungeille, esimerkiksi Helsingin kaupungille jopa n. 14 miljoonaa euroa vuodessa. Vantaalla ei ole toistaiseksi arvioitu vastaavaa lukua.

Roskaisuus ei vähene pelkästään tuomalla alueille lisää roska-astioita. Roska-astiat ovat olleet myönteisen erityiskohtelun ohjelmaan (MEK) sisältyvän osallistuvan budjetoinnin kestoaihe, mutta roskaisuuden vähentäminen käytännössä edellyttää sekä asennekasvatusta että konkreettisia toimia. Kaupungilla itsellään on hyvin rajalliset mahdollisuudet lisätä omaa kunnossapitohenkilöstöään, eikä määrärahatilanne mahdollista hoitourakoiden laatuvaatimusten kiristämistä.

Perustettavien kunnossapitotiimien toiminta on tarkoitus liittää laajempaan monikanavaiseen viestintäkampanjaan, jonka nimeksi on alustavasti mietitty ”Parempi ympäristö tehdään yhdessä, ei roskaamista.” Tavoitteena on kehittää yhteisen kaupunkiympäristömme laatua viestimällä siitä, miten kaupunkilaiset voivat omalla toiminnallaan osallistua yhteisen hyvän ylläpitoon. Kampanjaan sisältyy viestintää siitä, miten asukkaat voivat järjestää omat siivoustalkoot tai ottaa osaa laajempiin siivoustapahtumiin, jotka järjestetään suuralueiden keskusta-alueilla paikallisyhdistysten ja kaupungintoimijoiden kanssa yhteistyössä. Kampanjaan kutsutaan kuntalaisten ja kaupungin lisäksi muita julkisia, puolijulkisia ja yksityisiä alueen toimijoita, mm. Vantaan Energia ja HSY.

Kampanjan päätavoitteena on kannustaa keskusta-alueiden vapaaehtoisia asukkaita toimimaan ympäristökummeina. Ympäristökummeja ohjataan omatoimiseen toimintaan, kuten haravointi- tai kitkentätalkootoimintaan. Toimintaa voidaan jatkossa laajentaa, mikäli ympäristökummitoiminta herättää innostusta kuntalaisissa. Vapaaehtoistyötä koordinoi Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelija, joka ottaa vastaan ilmoittautumiset ja hoitaa yhteydenpidon, ohjeistuksen, koulutukset sekä muistamisen ja palkitsemisen.

Tapahtumajärjestelyistä paikallistasolla vastaavat työnjohtajina tai -ohjaajina toimivat kaksi ympäristötalkkaria, jotka voisivat olla esim. kesäkaudeksi palkattavia ympäristö- tai ympäristönhuoltoalan opiskelijoita tai työllistettäviä. Heidän lähiesihenkilönään toimii kaupungin kunnossapidon vakituinen työjohtaja tai urakka-alueilla tarkastuspäällikkö. Ympäristötalkkarit toimivat yhteistyössä paikallistoimijoiden tai kaupungin toimipaikkojen kanssa. Tapahtumat järjestetään sopivina ajankohtina loppukeväästä tai alkusyksystä hyödyntäen keskusta-alueiden muita järjestettyjä tapahtumia tai tapahtumapäiviä.

Kaupunki sitoutuu tarjoamaan vapaaehtoisille tarvittavat välineet kuten siirtolavat, roskapihdit, huomioliivit ja viiltosuojahanskat tms. Osallistujille tarjotaan ruokaa ja juomaa talkooperinteen

mukaisesti. Kaupunki laatii turvallisuusohjeistuksen ja hankkii ryhmätapaturmavakuutuksen kaikille, jotka rekisteröityvät toimintaan.

Kivistö-Aviapoliksen kaupunkikeskusten kehittämissuunnitelmien seurantaryhmä 9.10.2024 § 5

Kivistön projektijohtajan esitys:

- a) Merkitään selostus kaupunkistrategian tavoitteiden ja mittareiden ajankohtaistilanteesta ja käyty keskustelu tiedoksi,
- b) merkitään selostus palvelujen kävelysaavutettavuudesta ja käyty keskustelu tiedoksi ja
- c) merkitään selostus kunnossapitotiimeistä ja käyty keskustelu tiedoksi.

Käsittely:

- a) Kuultiin projektijohtaja Gilbert Koskelan selostus.
- b) Kuultiin suunnittelupäällikkö Markus Holmin selostus.

Keskustelua:

- Esityksessä nähty karttakuva palveluiden kävelysaavutettavuudesta vahvistaa sen, että Kivistössä ja Aviapoliksessa palveluiden kävelysaavutettavuus on kaikkein huonointa verrattuna muihin kaupunkikeskuksiin. Kuitenkin juuri näillä alueilla pysäköinti on erityisen haastavaa, tällainen malli ei toimi.
- Tällaisella työkalulla voisi laskea myös työpaikkojen etäisyyksiä, koska silläkin on paljon merkitystä, miten saavutettavia työpaikat ovat.
- c) Kuultiin kaupungininsinööri Henry Westlinin selostus.

Keskustelua:

- Tämä malli on siihen suuntaan, josta luottamushenkilöiden välisissä keskusteluissa on puhuttu. Monille ihmisille on epäselvää, miten talkoot voidaan hoitaa, mihin esimerkiksi roskat voidaan viedä. Kuitenkin on paljon ihmisiä, jotka tykkäävät tällaisista tapahtumista.
- Koulujen osallistaminen talkoisiin on tärkeää, koska se on myös osa kasvatustehtävää.
- Järjestöt olisi syytä ottaa mukaan kunnossapitotoimintaan. Esimerkiksi MarjaVerkko ry Kivistössä on järjestänyt roskienkeruutalkoita. Kaupunki pääsee helpommalla, jos järjestöille annetaan näissä asioissa vastuuta, ja niille voitaisiin myös maksaa jotakin, joka muuten menisi esimerkiksi palkkana jollekin.

Seurantaryhmä muotoili ja pyysi merkitsemään pöytäkirjaan seuraavan lausuman:

- Seurantaryhmä kannustaa kaupunkia hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan paikallista järjestötoimintaa kunnossapitotiimien toiminnan järjestämisessä. Samalla tuetaan kaupunkilaisten osallisuutta.

Päätös:

Merkittiin

- a) selostus kaupunkistrategian tavoitteiden ja mittareiden ajankohtaistilanteesta tiedoksi,
- b) selostus palvelujen kävelysaavutettavuudesta ja käyty keskustelu tiedoksi ja
- c) selostus kunnossapitotiimeistä, käyty keskustelu sekä annettu lausuma tiedoksi.

Täytäntöönpano: Laki- ja valmistelupalvelut

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kaupunkistrategian tavoitteet ja mittarit:
projektijohtaja Gilbert Koskela, puh. 050 312 1915
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Palveluiden kävelysaavutettavuus:
suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. 043 827 0942
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kunnossapitotiimit:
kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)